

a tervezett globális normának, amely az egész operációs rendszert standardizálja, és a század végére akként kell elkészülnie, hogy kielégítse az X/OPEC Portability Guide 3 specifikációit.

A nyílt számítógépi hálózatokban történő adatátvitel kódolására az ISO 8859 használata mellett „tétet le a garas”. A videotext, a teletext stb. vonatkozásában pedig az ISO 6937 mellett.

Az információs rendszerek meghatározóan fontos összetevői a professzionális adatbázisrendszerek. Esetükben a kliens-szerver építkezés követelményeit minimálisnak tartják. Viszont a két standardizált rendszer (MS-DOS és Unix) mindegyike alatt különféle implementációknak kell rendelkezésre állniuk, biztosítani kell az ISO 9075 szerinti SQL lekérdező nyelvet, és a nemzeti nyelven történő alkalmazás lehetőségét, beleértve a nemzeti nyelvű osztályozás rutinait is. Ez utóbbi rutinoknak a ČSN 01 01181 szabványból kell kiindulniuk.

A szóban forgó munkaközösség a programnyelvekre is adott ki (nem kötelező jellegű) ajánlásokat.

Így: az alkalmazói programozáshoz ajánlatos a CASE-eszközök használata, a programnyelvek közül pedig a harmadik generációs Adáé, C-é, Cobol-é, Fortran-é és Pascalé.

A munkaközösségnek vannak bizonyos „adósságai” is, bár ezek felhalmozódása nem rajta múlott, minthogy a jogszabályi alapok hiányában eddig az adatvédelem terén „egyet sem lehetett lépni”. A grafikai vonatkozások technológiája standardizálásának követelménye alól pedig azért „bújhatott ki”, mivel e célra időközben külön speciális munkaközösséget sikerült létrehozni.

A cikk szlovák szerzője végül megjegyzi: üdvös lenne, ha a szlovák tájékoztatási rendszerben ugyanez a technológia „lenne úrrá”.

/DUDÍK, J.: Informačné technológie v knižnično-informačnom systéme. = Knižnice a informácie, 25. köt. 10. sz. 1993. p. 431–433./

(Futala Tibor)

Központi műszaki könyvtárak együttműködése Lengyelországban

Noha formálisan hatályban van még az 1968. évi könyvtári törvény, de a jelenlegi körülmények közepette már alig-alig alkalmazható. Az új törvény többszöri nekifutásra sem készült el, illetve ha el is jutott valameddig az előkészületben, továbbvitele mindig megrekedt. Ezzel szemben az elmúlt évek folyamán több könyvtárügyet is érintő törvény született (felsőoktatási, közművelődési). Ezek azonban nem nagyon tartalmazzak „strikt” előírásokat az érintett könyvtár-csoportok működésének-szervezésének mikéntjére. Ezért azután maguk az érintett könyvtárak próbálkoznak válságjelenségeik enyhítésével, sőt: kiküszöbölésével. Így jutottak el a könyvtárközi kooperáció igényléséig.

A varsói műgyetem központi könyvtára (Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej) állt a központi műszaki könyvtárak közötti kooperáció kibontakoztatását szorgalmazó törekvések élére, és 1992 decemberében megalakította a – kicsit szokatlan nevet adva a társulásnak – *Központi Műszaki Könyvtárak I. Hálózatát*. E hálózat munkájában – fenntartó-felügyelő főhatóságra való tekintet nélkül – 37 könyvtár vesz részt, mindenekelőtt az összes műgyetemi és műszaki főiskolai könyvtár, továbbá számos könyvtár a Lengyel Tudományos Akadémia, öt minisztérium és az ottani OMFB könyvtárai közül.

A társulás könyvtárosai 1993. június 2–4-én gyűltek össze első konferenciájukra. Tették ezt abból a célból, hogy megállapodjanak az együttműködés legfonto-

sabb felületeiben, formáiban, és azokban a követelményekben, amelyek teljesítése nélkül igen göröngyös út vár minden kezdeményezés megvalósítására.

Mindenekelőtt a felsőoktatási könyvtári modelleket kellene korszerűsíteni, az általánosan érvényesülő felsőoktatási trendeknek megfelelően rugalmassá tenni. E munka elvégzéséhez az 1990. évi felsőoktatási törvény a könyvtáraknak nem kínál ösztönzéseket. Ellenkezőleg.

E tekintetben az együttműködésnek kettős feladattal kell megbirkóznia. Egyrészt azzal, hogy az új modellek (egyetlen modell ui. e területen nem lehetséges) egyértelműen a „használó üdvét” szolgálják. Másrészt azzal, hogy ezek a modellek egyszersmind gazdaságosak legyenek. (Bizonyos, érdekesnek mondható kísérletek máris vannak, így pl. a Varsói Egyetemi Könyvtárban és a poznańi Közgazdaságtudományi Akadémia Könyvtárában.)

Nagy fantázia rejlik a könyvtárak „egymásról tudását” biztosító műszerek és központi katalógusok létrehozásában és kiadásában, illetve külföldről történő beszerzésében. Az „egymásról való nem tudás”, a hazai könyvtárak piaci tájékozódásának elégtelensége, a más könyvtárak beszerzéseiről való értesülések hiánya ui. felettébb drága dolog: szükségtelen pénzkidobásokhoz vezet egy olyan időszakban, amikor a beszerzési kereteket amúgy is igen „szőrösszívűen” állapítják meg.

Az együttműködés legtagabb terének és legszigorúbb parancsának a számítógépesítés elősegítését kell tekinteni. Egy amerikai szakember szerint a lengyel könyvtárügyben nem képzelhető el jelentős előre lépés mindaddig, amíg a könyvtárak továbbra is csak individuális és izolált vállalkozásokra hajlandók. A számítógépesítés második feladata: a munkatársak felkészítése az új technikával való bánásra.

Ez a társulás is legelőször az együttműködés hagyományos, mondhatni: rituális formáival, a különböző bizottságok (pl. állománygyarapítási, gyűjtőkori, számítógépesítési, folyóirat-kezelési stb.) létrehozásával próbálkozott. Kiderült, hogy ezek a bizottságok általában csak elvi anyagok összehozására voltak képesek. Noha ez is „valami”, azonban jelenleg inkább konkrét projektek kidolgozására van szükség, ami ad hoc csapatok életre hívását teszi szükségessé, anélkül, hogy a hagyományos szakbizottságokat eleve fel kellene oszlatni.

Az újfajta együttműködés sikerének nem utolsó záloga, hogy a szakma gyakorlóinak fejében kialakulnak-e a kooperáció és a koordináció szakmai előfeltételei. Ezek az előfeltételek a már említett képzések-át képzések folyamatában jöhetnek létre. Ezen az úton igen fontos szerepet játszhat a könyvtári szaksajtó is, ha a „vak világba való írás” helyett meg tudja valósítani hasábjain a szakmai gondolatcsereit.

A konferencia végül megfogalmazta az együttműködés sikeréhez szükséges, korántsem mindig a könyvtárakon és azok munkáján múló tennivalókat is. Így:

- el kellene kezdeni azokat a konzultációkat, amelyek elvezetnének a felsőoktatási törvény könyvtári vonatkozásainak megváltoztatásához;
- kérni kell az 1994. évi folyóirat-rendelési keretek megnövelését;
- az állami szervek hívják életre munkabizottságokat a könyvtárügy felgyülemlett problémáinak megoldása érdekében;
- folyamatosan ki kell adni a társulás könyvtárainak a „tájékoztatás a tájékoztatásról” típusú publikációkat;
- közzé kellene tenni a fizetett szolgáltatások jegyzékét;
- a vonatkozó bértáblázatokban ki kellene alakítani a könyvtáros-informatikus státushelyet;
- az új technológiák és technikák elsajátítására képző helyeket kellene nyitni;
- szükség volna az ETO-táblázatok újbóli kiadására.

DUDZIŃSKA, E.–WOJCIECHOWSKA, A.: Współpraca bibliotek sieci I. Centralnej Biblioteki Technicznej w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych. = Przegląd Biblioteczny, 61. köt. 3–4. sz. 1993. p. 273–280.
DOMAŃSKI, E.: Sprawozdanie z konferencji bibliotekarzy sieci bibliotek współpracujących z I. Centralną Biblioteką Techniczną – Biblioteką Główną Politechniki Warszawskiej. = Przegląd Biblioteczny, 61. köt. 3–4. sz. 1993. p. 293–299./

(Futala Tibor)

Az Orosz Föderáció állami tudományos-műszaki információs rendszerének előkészítő munkálatairól

1992 decemberében fejezte be munkáját az a bizottság, amely hivatva volt a Szovjetunió állami tudományos-műszaki információs rendszerét, illetve annak az Orosz Föderáció hatáskörébe került szellemi-intézményi-műszaki infrastruktúráját „áttervezni-átstrukturálni” részint a föderáció, részint pedig a piacgazdaság szükségleteire.

A két kötetet (85 és 359 oldalt) kitevő munka a Tudományos és Műszaki Politikai Minisztériumban annak rendje-módja szerint megkezdte (felettébb lassú) hivatalos „pályafutását”. Belőle a szakmai közvélemény számára három neves szakember – A. I. Černyj, R. S. Gil'revskij és L. S. Korotkevič – készített ugyan csak meglehetősen terjedelmes kivonatot, amely gyakorlatilag a *Naučno-tehnicseskaja informacija* első sorozatának 1993. évi harmadik számát teljesen lefoglalja.

E kivonat szerint a rendszerterv a következőket tartalmazza:

1. A feladat kitűzése
2. A tudományos-műszaki információs tevékenység helyzete a nagyvilágban
 - 2.1 Általános helyzetkép
 - 2.2 A tudományos-műszaki információs tevékenység forrásai
 - 2.3 A tudományos-műszaki információ felhasználói
 - 2.4 Információs szolgáltatások
 - 2.5 Információs rendszerek
 - 2.6 Az információs technológia fejlődése
3. A Szovjetunió állami tudományos-műszaki információs rendszere 1952 és 1991 között
 - 3.1 A rendszer építésének elvei
 - 3.2 A rendszer létrehozásának meghatározó szakaszai
 - 3.3 Eredmények és hiányosságok a rendszer kialakításában